

2024

ÜLKE RAPORLARI

LİBYA

MALATYA TİCARET VE SANAYİ ODASI

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	5
3. DIŞ TİCARET	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	13
EKLER:	15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Libya
Yönetim Biçimi	Temsilciler Meclisi (Geçici)
Resmi Dili	Arapça
Başkent	Trablus : 1.019.000 kişi
Yüzölçümü	1.759.540 km ²
Nüfus	6,91 milyon kişi (IMF 2024 Tahmini)
Dini Yapı	Müslüman %96,6, Hristiyan %2,7, Diğer%0,7
Büyük Kentler	Bingazi: 633.000, Mısrata: 286.000, Tobruk: 138.000, Sebha: 99.000, Zaviye: 87.000,Sirte: 78.000 (kişi)
Para Birimi	Libya Dinarı

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

Coğrafi Konum

Afrika kıtasının, kuzeyinde Akdeniz kıyısında yer alan Libya, kuzeyde Akdeniz, doğuda Mısır, güneydoğuda Sudan güneyde Nijer ve Çad, batıda ise Cezayir ve Tunus'la çevrilidir.

Yüzölçümü 1.759.540 km²ye ulaşmaktadır. Toprak bakımından Afrika'nın dördüncü büyük ülkesidir. Bu geniş toprakların % 95'i çöl veya kurak arazidir. Libya iklimi yükseklik ve denize yakınlık bakımından çeşitlilik arz eder. Fakat genel olarak ülke, çöl ikliminin tesiri altındadır. Yazları oldukça sıcak ve kurak, kışları çoğunlukla ılık ve az yağışlı geçer. Bu yağışlar, birkaç haftayı bulmaz. Bahar aylarında güneyden esen Ghibli rüzgarı, Sahranın kavurucu sıcaklığını kuzeye doğru taşır.

Siyasi ve İdari Yapı

7 Şubat 2011 tarihinde ülkede başlayan ayaklanmalar neticesinde mevcut rejim devrilmiştir. Geçen zaman içerisinde ülkede huzur, güven ve istikrarı tesis edebilecek bir yönetim kurulabilmiş değildir. Ülke yönetimini ele geçirmek amacıyla ülkede farklı güçler arasında zaman zaman yaşanan silahlı çatışmalar olsa da nihayetinde ortak mutabakatı sağlayacak bir yönetimin kurulması beklenmektedir.

Nüfus ve İstihdam

Ülkede nüfusun 6,91 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Libya kilometrekareye düşen üç kişi ile dünyanın nüfus sıklığının en az olduğu ülkelerinden biridir. Nüfus artış hızı %2,5 seviyesindedir. Nüfus oldukça genç olup, %30'u 15 yaşın altındadır. 65 yaşın üzerindeki nüfus bölgedeki ülkeler arasında düşük düzeyde olup, toplam nüfusun %4'üdür. Nüfusun %85'i sahildeki şehirlerde özellikle Trablus ve Bingazi'de yoğunlaşmıştır. Arap ve Afrika ülkelerinden göçmen işçiye ihtiyaç duyulmakta olup, bu sayı 1 milyon civarındadır.

Libya Kuzey Afrika'daki en yüksek okuryazarlık ve okullaşma oranına sahip ülkedir. Okuryazar yetişkin oranı %84 seviyesindedir. İlk ve orta eğitimde okula devam oranı %96 civarındadır. Eğitim 6-15 yaşları arasında zorunludur. Kız öğrencilerin okullaşma oranı diğer Arap ülkelerine göre daha yüksektir. Trablus, Bingazi, Marsa el-Brega, Misurata, Sebha ve Tobruk'ta üniversiteler mevcuttur.

Doğal Kaynaklar

Zengin petrol ve doğalgaz yataklarına sahip Libya'nın ekonomisinin neredeyse tamamı hidrokarbonlara dayanmaktadır.

ABD Enerji Bilgi İdaresi (EIA)'nin 2021 verilerine göre, Libya 48,4 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile dünyada en çok petrol rezervine sahip ülkeler arasında 9. sıradadır. 2022 yılında günde 1 milyon varil ham petrol üretimi olan Libya, dünya petrol üreten ülkeler arasında 18. sıradadır. 2021 verilerine göre, 53 trilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahip olan Libya, yıllık 517 milyar feet³'lük doğalgaz üretimi ile dünyada 38. sıradadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	43,28	43,96	44,81	48	50,34	51,5	53,03	54,7
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-8,3	10,2	2,4	13,7	4,1	2	2,1	2,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	6 386	6 422	6 482	6 874	7 138	7 230	7 372	7 529
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,5	2,4	2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	28,6	14,6	11,1	12,5	10,8	11	11,3	10,5
Nüfus (milyon)	6,78	6,85	6,91	6,98	7,05	7,12	7,19	7,27

(*) Tahmini veriler

Kaynak: IMF-2024

Libya'nın ekonomisinin temel belirleyicisi hidrokarbonlardır (petrol, doğalgaz). Ülkenin ihracat gelirlerinin %98'ini, GSMH'nin %25'ini ve devlet gelirlerinin %90'ını hidrokarbonlar oluşturmaktadır.

Libya'da tarım sektörünün GSMH içindeki payı %3'ü geçmemektedir. Tarım Akdeniz kıyısında ve geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Ülke genelinde görülen çölleşme tarımsal üretimi olumsuz etkilemekte ve üretim maliyetlerini arttırmaktadır. Petrol dışında oldukça sınırlı seviyede olan sanayi üretimi petrol ürünleri, demir ve çelik, gıda, çimento ve inşaat malzemeleri alanlarında yoğunlaşmıştır.

Tüm hizmetlerin devlet tarafından yürütüldüğü Libya'da, 2007'den itibaren az sayıda da olsa özelleştirmeler gerçekleştirilmiştir. Özellikle bankacılık sektöründe yabancı yatırım çekilmeye çalışılmış, bu politika neticesinde 2007 ve 2008'de 5 kamu bankasının ikisi yabancı yatırımcılarca satın alınmıştır. Kalan üç bankanın ikisi ilerde özelleştirilmek üzere tek çatıda birleştirilmiştir. 2010 yılından itibaren yabancı bankaların ülkede faaliyet göstermesine izin verilmiştir.

Ayrıca, ekonomik çeşitliliğin yaratılamaması, beraberinde işsizlik oranının da yüksek düzeylerde seyretmeye devam etmesine yol açmıştır. Hidrokarbon sektörünün gelirlerin çok büyük bir kısmını oluşturmaya karşın, işgücünün yalnızca % 3'lük bir bölümünü istihdam ettiği ülkede, gizli işsizlik de dikkate alındığında işsizlik oranının % 30 civarında olması halkın memnuniyetsizliğini arttıran unsurlardan olmuştur.

Libya'ya uygulanan yaptırımların kalkması ile birlikte yeni petrol ve gaz projeleri yabancı yatırıma açılmıştır. Tarım, ağır ve hafif sanayi, enerji ile turizm yabancı yatırıma açılan diğer alanlardır.

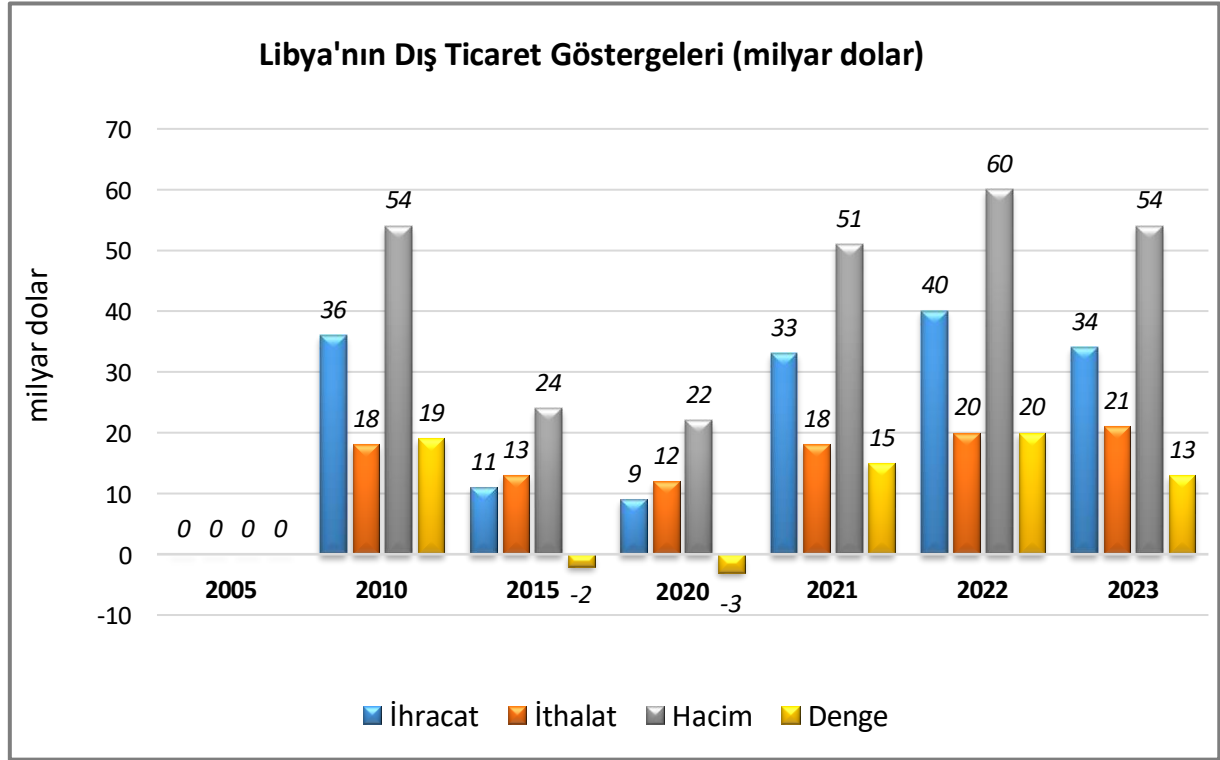
Libya tüm petrol zengini ülkelerin klasik problemleri olan ekonomide hidrokarbonlar dışında sektörel çeşitliliği gerçekleştirememesi ve yabancı işgücüne bağlı kalma sorunları ile karşı karşıya bulunmaktadır.

“Petrol dışında ekonomide çeşitliliği sağlama politikası” ekonomik politika ve yeni yatırım programlarında temel amaç olmakla birlikte bu konuda sınırlı başarı sağlanmıştır. Tarım sektörünün performansı hayal kırıklığına neden olmuştur. Üretim, ekilebilir toprakların ve yerli işgücünün sınırlı olmasından olumsuz etkilenmiştir. Sanayi işletmeleri düşük kapasite sorunu ile karşı karşıyadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap - 2023 Mirror Data/Libya

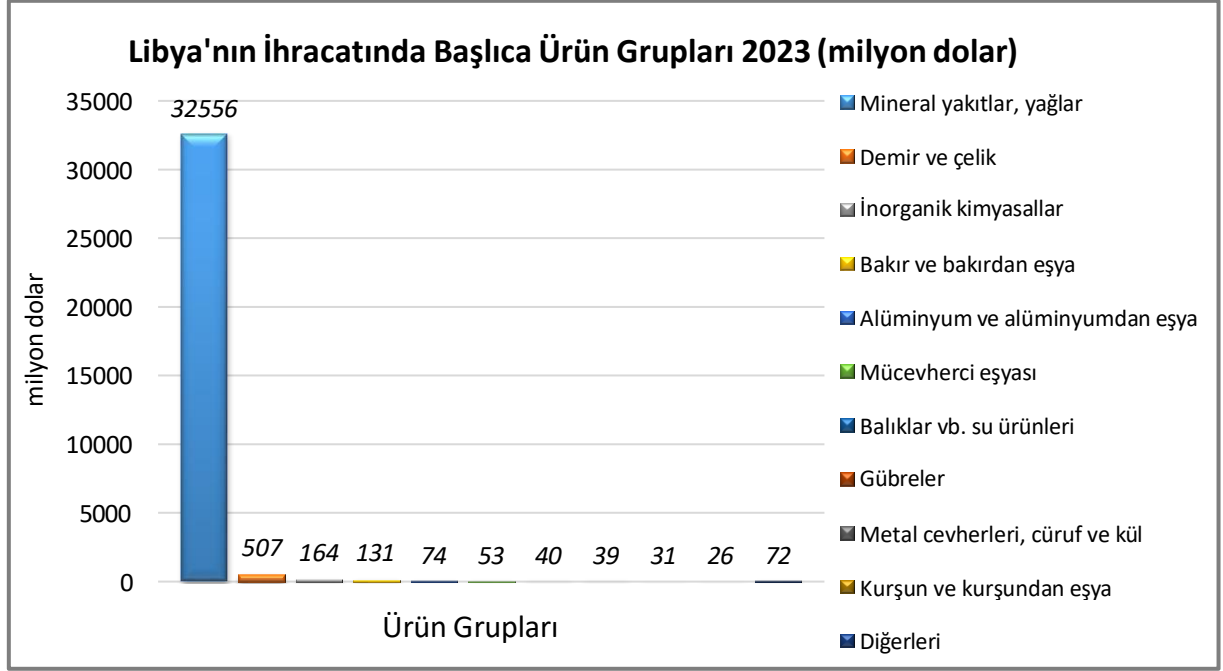
Trademap veritabanının yansıtılmış (mirror) verilerine göre Libya 2023 yılında 34 milyar dolarlık ihracat 21 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiş.

Libya'nın dünyaya ihracatında en önemli ürünleri, ham petrol, petrol gazları, petrol yağları, demir hurdası, amonyak, bakır hurdaları, alüminyum hurdaları, altın ve kimyasal gübrelerdir.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler, petrol yağları, otomobiller, mücevherler, işlenmiş doğal taşlar, gaz türbinleri, ilaçlar, mobilya, araç lastikleri, karayolu taşıtlarının aksam ve parçaları ve telefonlardır.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

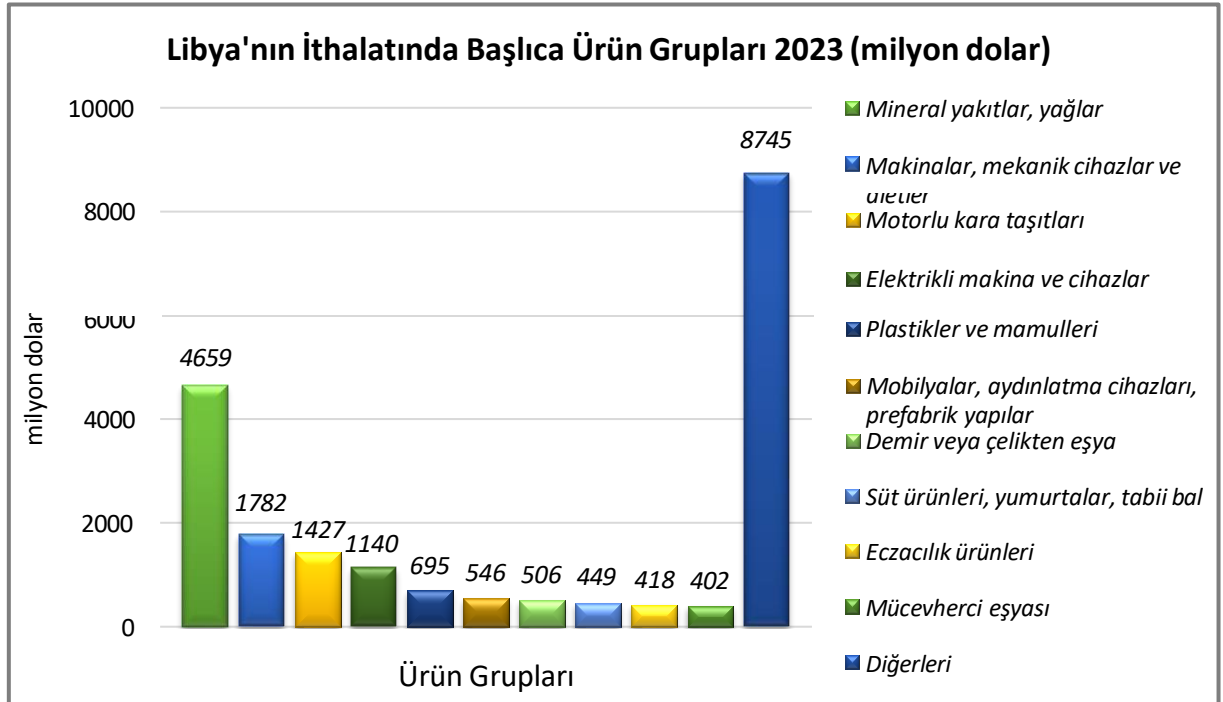
İhracat

Kaynak: Trademap – 2023 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

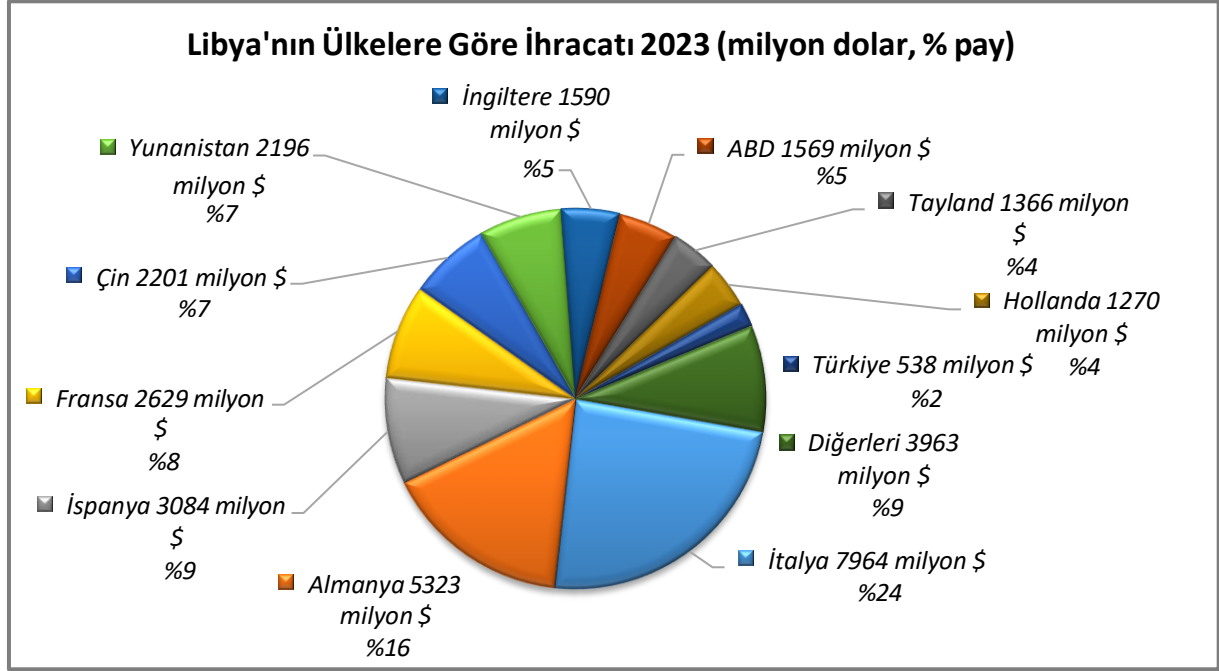

Kaynak: Trademap – 2023 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

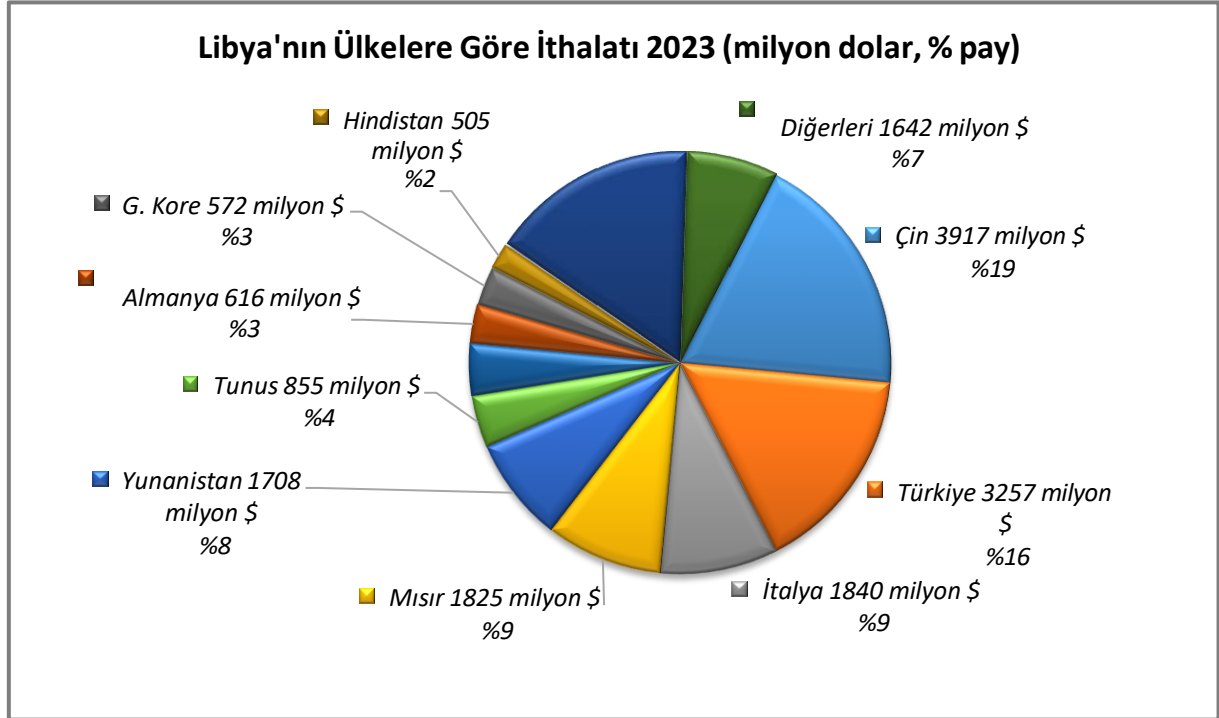
İhracat

Kaynak: Trademap – 2023 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap – 2023 Mirror Data/Libya

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Libya yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi amacıyla 1997/ 5 Sayılı kanunu yürürlüğe koymuştur. Kanunun uygulanmasına yönelik hükümler ise Genel Halk Komitesi'nin 2002/21 sayılı Yönetici Düzenlemesi ile konulmuştur. Yasa 1997 yılında çıkmış olmasına rağmen gerçek anlamda ülkeye yabancı sermaye girişine 2005 yılı başından itibaren izin verilmiştir.

Mezkûr yasada yabancı sermayeye açılan alanlar da sayılmaktadır.

- Sanayi
- Sağlık
- Turizm
- Hizmetler
- Tarım
- Genel Halk Komitesi tarafından ilerde belirlenebilecek diğer sektörler

Bu alanlarda uygulanacak yatırımlara 5 yıl boyunca, sağlanan karların tekrar yatırıma dönüştürülmesi kaydıyla gelir vergisi muafiyeti tanınmaktadır. Yatırım “stamp duty”den de muaf tutulmaktadır.

2004/147 sayılı Başbakanlık “Kararı” ile de yabancı sermayenin Libyalı firmalarla ortaklık kurarak yatırım yapmasına izin verilen sektörler belirlenmiş bulunmaktadır. Yasada yer alan ana başlıklar aşağıda belirtilmektedir. Karar 1997 yılında çıkartılan yasanın kapsamını genişletmektedir.

- Ulaştırma
- Sağlık
- Sanayi
- Eğitim
- Ziraat
- Denizcilik
- Turizm
- Belediye Hizmetleri

Mıstara Serbest Bölgesi de yatırımcılara yeni olanaklar sağlamaktadır.

Dışa açılma ve piyasa ekonomisine geçiş dönemi içinde bulunan Libya'da petrol ve ona bağlı diğer endüstriler dışında gelişmiş endüstri kolu bulunmamaktadır. Bu çerçevede özellikle inşaat malzemeleri, ziraat, temel tüketim malzemeleri, perakende büyük mağazacılık ve gıda gibi sektörler başta olmak üzere yukarıda belirtilen sektörlerde yatırım imkânı bulunmaktadır. Ayrıca; Libya'da gerçekleştirilen geniş kapsamlı özelleştirme çerçevesinde de bazı endüstri tesisleri, Libyalı yatırımcılarla birlikte yabancı sermayeye açılmış bulunmaktadır. Yabancı sermaye yatırımları ile ilgili yetkili tek kurum olan Libya Yabancı Sermaye Kurulu'nun (<http://investinlibya.ly>) web sitesinde de hem mevzuat hem de yatırım olanakları ile ilgili

bilgiler bulunmaktadır.

Mısırata Serbest Bölgesi :

1999 tarihli yasa ile Serbest Bölgeler Genel İdaresi ve ülkenin tek serbest bölgesi olan Mısırata Serbest Bölgesi kurulmuştur.

Serbest bölgede firmalara sağlanan başlıca imkanlar şunlardır:

- Transit ihracatı yapılacak yerel ürünlerin, serbest bölgede üretilen ürünlerin ve ihracat amacıyla ithal edilmiş ürünlerin depolanması,
- Eşyaların boşaltılması, temizlenmesi, yerel ürünleri de içine alabilecek yeni bileşimler yapılması, yeniden paketlenme ve pazarın talebine göre ürünün durumunda yapılacak benzer operasyonlar,
- Demontaj, montaj, tamamlayıcı veya yeniden üretim faaliyetleri,
- Serbest Bölgedeki yatırımcıların ihtiyaç duyabileceği finansal hizmetler, bankacılık, sigortacılık ve diğer hizmetler.

Serbest Bölgede Sağlanan Teşvik ve Avantajlar :

- Yatırım sermayesi ve kazançların serbestçe dışarı çıkarılabilir.
- Sermayenin ve malların Serbest Bölge ile yabancı ülkeler arasında dolaşımı denetime ve gümrük vergisine tabi değildir.
- 5 yıllığına sağlanan gelir vergisi muafiyeti üç yıl daha uzatılabilir.
- Bölgedeki faaliyetlerden elde edilen kazançlar yeniden yatırıma dönüştürülürse aynı muafiyetten yararlanır.
- Muafiyet dönemindeki zararlar gelecek yıllara aktarılabilir.
- Serbest bölgedeki projeler millileştirmeye karşı yasal koruma altındadır. Ayrıca buradaki tesisler başka yere götürülebilir.
- Projelerin bir kısmı veya tamamının mülkiyeti başka bir yatırımcıya devredilebilir.
- Proje süreleri yatırımcının ihtiyacına göre belirlenmektedir.
- Projelerde gereken makina, ekipman ve hammadde ihracat ve ithalat vergisi veya ilave ücretlerden muaftır.
- Serbest Bölgeden ithal veya ihraç edilen ürünlerin depolanmasında zaman kısıtlaması yoktur.
- Serbest Bölgedeki projelerin ticaret odalarına kaydı veya ihracatçı/ithalatçı kaydı yaptırması gerekmemektedir.
- Projelerin yürütülmesi için gerekli niteliklere sahip yabancı işçi çalıştırılabilir.

Bu konudaki yasanın tamamına http://www.investinlibya.com/en_misrata.htm web adresinden ulaşmak mümkündür.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	-	1 500,00	2 500,00	3 000,00	1 050,00	1 103,00	603,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	-	3,40	5,00	5,70	1,90	1,80	0,90
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	17 979,00	19 479,00	21 979,00	24 979,00	26 029,00	27 132,00	28 290,00
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-164,00	-173,80	-150,00	-250,00	-285,00	-305,00	260,00
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	20 454,00	20 628,00	20 778,00	21 028,00	21 313,00	21 618,00	21 944,00

(*) Tahmini Veriler

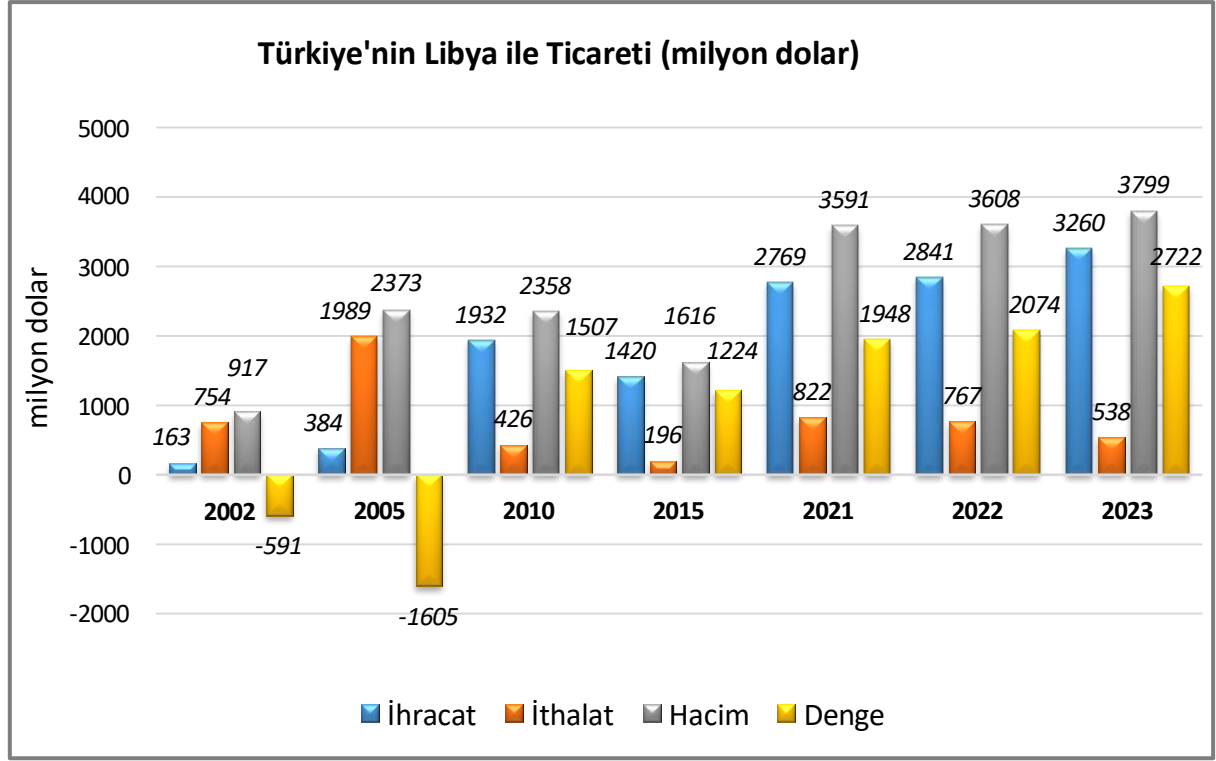
Kaynak: EIU-2025

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

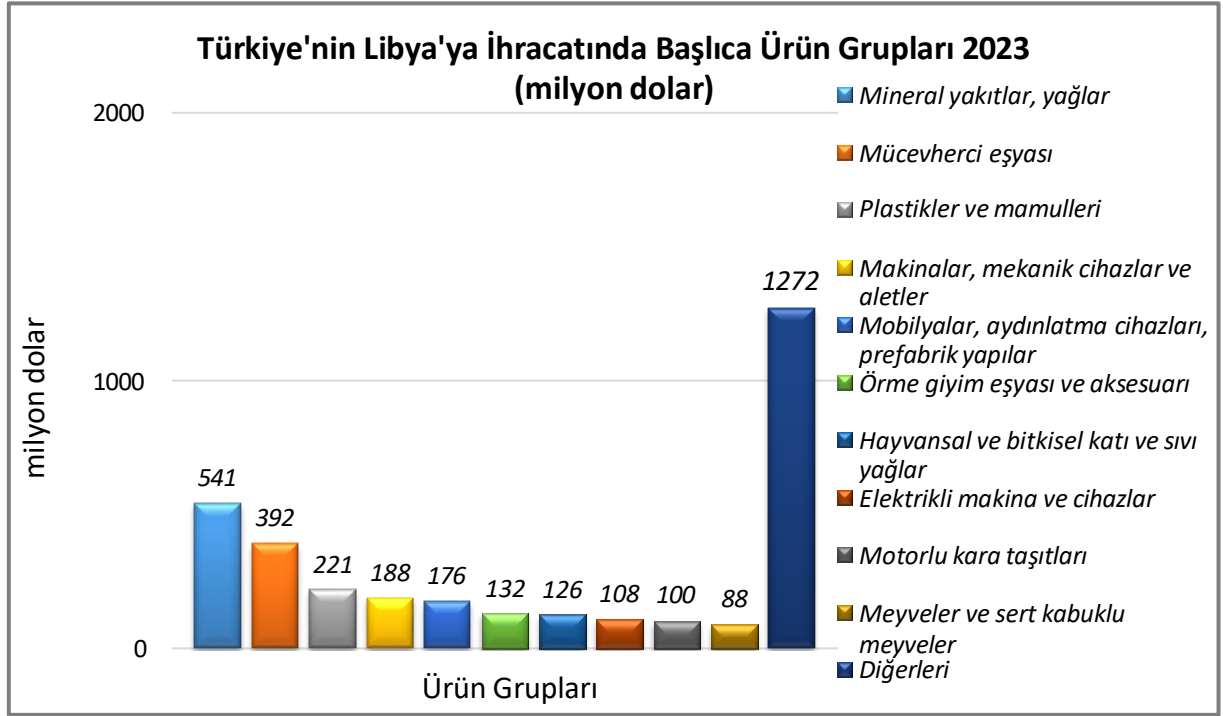
Libya ile ticaretimizde 2010 yılından önce dış ticaret açığı verdiğimiz görülmektedir. 2010 yılından sonra hem Libya'dan ithalatımızın azalması hem de Libya'ya ihracatımızın artmasıyla Libya ile ticaretimiz tam tersine dönerek dış ticaret fazlası vermeye başlamıştır.

Türkiye-Libya Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

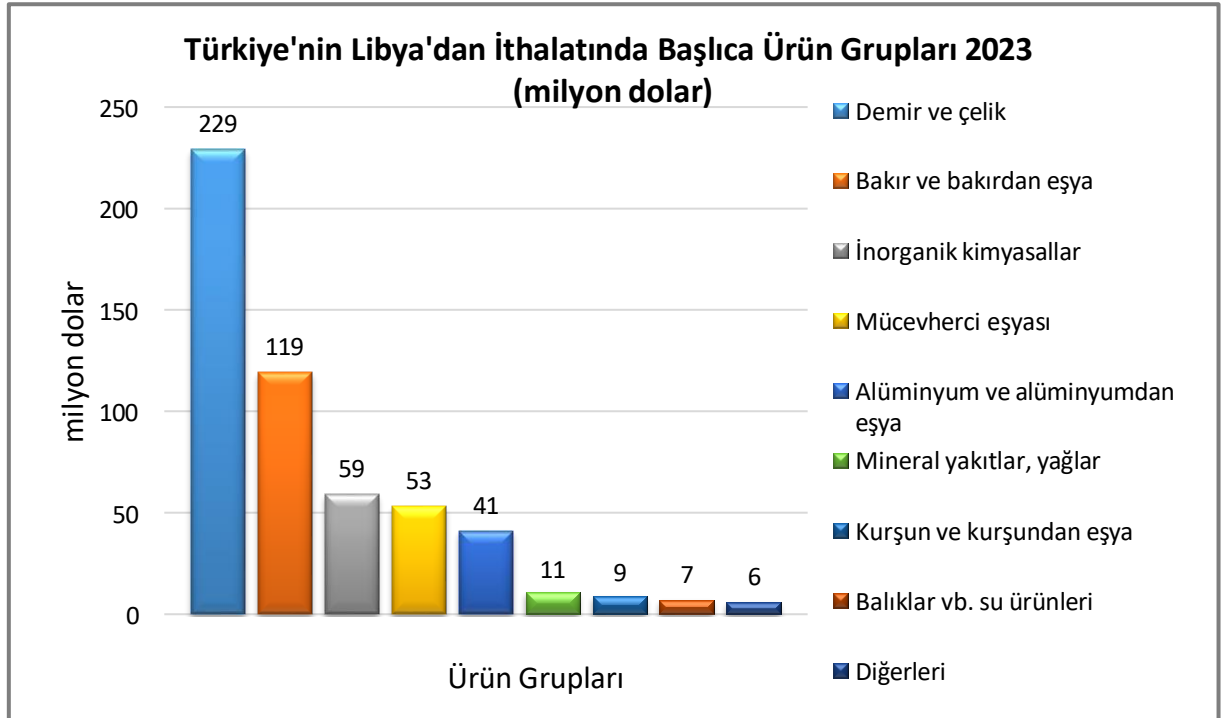
Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Libya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Libya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022- 2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			33 093 514	40 249 223	33 692 510	100	-16,3
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	28 990 165	33 767 599	30 416 696	90,3	-9,9
2.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1 942 774	3 472 274	1 298 949	3,9	-62,6
3.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	677 036	907 144	840 200	2,5	-7,4
4.	7203	Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı >= %99.94)	147 889	198 033	235 866	0,7	19,1
5.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	376 622	282 693	234 640	0,7	-17
6.	2814	Saf amonyak veya amonyakın sulu çözeltileri	84 001	200 148	158 022	0,5	-21
7.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	143 006	145 863	129 385	0,4	-11,3
8.	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	76 907	87 720	68 846	0,2	-21,5
9.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	236 389	744 263	51 864	0,2	-93
10.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	79 688	113 360	39 308	0,1	-65,3
11.	301	Canlı balıklar	20 044	35 297	34 535	0,1	-2,2
12.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	13 023	0	24 431	0,1	0
13.	7801	İşlenmemiş kurşun	7 932	12 438	19 656	0,1	58
14.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	21 011	36 116	15 384	0	-57,4
15.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	49 696	28 074	12 965	0	-53,8

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-2: Libya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			17 971 004	19 917 121	20 768 711	100	4,3
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 905 726	5 304 325	4 526 881	21,8	-14,7
2.	8703	Otomobiller	585 454	606 566	887 841	4,3	46,4
3.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	421 782	389 563	393 198	1,9	0,9
4.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	144 078	156 293	354 245	1,7	126,7
5.	8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	290 382	240 056	280 481	1,4	16,8
6.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	300 187	290 094	254 631	1,2	-12,2
7.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	204 085	198 883	250 914	1,2	26,2
8.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	155 434	142 082	250 658	1,2	76,4
9.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	206 557	195 376	243 762	1,2	24,8
10.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	602 971	604 931	228 488	1,1	-62,2
11.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	75 274	212 136	223 197	1,1	5,2
12.	1604	Hazırlanmış/konserve edilmiş balıklar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızların hülasa ve suları	109 678	202 358	208 440	1	3
13.	8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	86 872	107 885	200 984	1	86,3
14.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	147 492	157 705	191 993	0,9	21,7
15.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	142 834	280 495	182 850	0,9	-34,8

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-3: Libya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		33 093 514	40 249 223	33 692 510	100	-16,3
1.	İtalya	7 470 057	10 500 545	7 963 916	23,6	-24,2
2.	Almanya	3 659 917	3 806 886	5 323 155	15,8	39,8
3.	İspanya	3 427 177	3 953 770	3 084 094	9,2	- 22
4.	Fransa	2 175 808	2 230 051	2 628 918	7,8	17,9
5.	Çin	3 271 548	2 933 438	2 201 303	6,5	- 25
6.	Yunanistan	1 023 240	2 545 752	2 195 902	6,5	-13,7
7.	İngiltere	1 549 149	1 608 531	1 589 646	4,7	-1,2
8.	ABD	2 239 657	2 245 819	1 568 565	4,7	-30,2
9.	Tayland	1 155 874	1 945 091	1 366 130	4,1	-29,8
10.	Hollanda	1 692 680	1 838 500	1 269 750	3,8	-30,9
11.	Avusturya	893 308	767 477	1 151 737	3,4	50,1
12.	Romanya	13 998	424	657 425	2	154953,1
13.	Türkiye	821 796	767 019	538 017	1,6	-29,9
14.	Hindistan	368 518	590 301	432 996	1,3	-26,6
15.	İsveç	321 491	346 216	386 550	1,1	11,6

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

EK-4: Libya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		17 971 004	19 917 121	20 768 711	100	4,3
1.	Çin	2 129 030	2 373 287	3 917 355	18,9	65,1
2.	Türkiye	2 769 426	2 841 054	3 256 726	15,7	14,6
3.	İtalya	1 434 191	2 287 623	1 839 643	8,9	-19,6
4.	Mısır	960 752	1 214 854	1 824 508	8,8	50,2
5.	Yunanistan	1 189 819	1 946 097	1 708 138	8,2	-12,2
6.	Tunus	642 507	793 602	855 397	4,1	7,8
7.	Kıbrıs	213 722	133 025	775 252	3,7	482,8
8.	Almanya	681 788	558 183	616 348	3	10,4
9.	G. Kore	428 530	366 876	572 190	2,8	56
10.	Hindistan	207 897	274 959	504 982	2,4	83,7
11.	Belçika	792 210	1 358 188	454 606	2,2	-66,5
12.	Brezilya	313 404	320 013	450 877	2,2	40,9
13.	ABD	295 287	290 964	446 260	2,1	53,4
14.	Hollanda	535 765	365 128	355 582	1,7	-2,6
15.	Fransa	208 183	229 706	321 520	1,5	40

Kaynak: Trademap-Mirror Data/Libya

Ek-5: Türkiye'nin Libya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%, 2023)	Değişim (%, 2022-2023)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2 769 426	2 841 054	3 256 726	100	14,6
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	56 828	64 325	535 897	16,5	733,1
2.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	400 158	383 191	392 237	12	2,4
3.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	145 383	129 619	118 570	3,6	-8,5
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	38 942	121 049	68 234	2,1	-43,6
5.	802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	54 233	56 390	67 811	2,1	20,3
6.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	75 844	62 225	57 598	1,8	-7,4
7.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	39 190	53 216	53 687	1,6	0,9
8.	8703	Otomobiller	1 514	2 158	52 452	1,6	2330,6
9.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	46 604	49 660	51 630	1,6	4
10.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	32 163	45 889	51 264	1,6	11,7
11.	3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	53 492	51 661	51 187	1,6	-0,9
12.	1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	68 686	66 322	51 127	1,6	-22,9
13.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	50 334	35 273	47 641	1,5	35,1
14.	4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	29 946	37 458	40 442	1,2	8
15.	6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	32 611	37 423	38 168	1,2	2

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye

Ek-6: Türkiye'nin Libya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (% 2023)	Değişim (% 2022-2023)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			821 796	767 019	538 017	100	-29,9
1.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	360 233	232 508	174 681	32,5	-24,9
2.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	141 237	144 294	117 867	21,9	-18,3
3.	2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	40 468	47 054	53 358	9,9	13,4
4.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	99 994	135 858	51 864	9,6	-61,8
5.	7203	Demir cevherinin doğrudan indirgenmesi ile elde edilen demirli ürünler (parça, pellet) (demir oranı >= %99.94)	39 590	30 650	49 299	9,2	60,8
6.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	55 285	69 233	37 618	7	-45,7
7.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7 951	43 961	9 470	1,8	-78,5
8.	7801	İşlenmemiş kurşun	3 763	8 579	9 184	1,7	7,1
9.	301	Canlı balıklar	4 780	8 082	7 433	1,4	-8
10.	2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	0	0	5 747	1,1	0
11.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	2 585	4 410	4 712	0,9	6,8
12.	4707	Kağıt ve karton döküntü ve kırıntıları	2 046	2 539	3 046	0,6	20
13.	7601	İşlenmemiş aluminyum	4 024	1 694	2 950	0,5	74,1
14.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	25 102	5 751	1 554	0,3	-73
15.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	769	851	1 364	0,3	60,3

Kaynak: Trademap-Direct Data/Türkiye